ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Του **Ερνέστ Μαντέλ***

Τι είναι επανάσταση;

Επανάσταση είναι η ριζική ανατροπή, μέσα σε λίγο χρόνο, των οικονομικών και (ή) των πολιτικών δομών εξουσίας, από την κατακλυσμική δράση πλατιών μαζών. Είναι επίσης η απότομη μετατροπή της μάζας του λαού από λίγο ή πολύ παθητικό αντικείμενο σε αποφασιστικό πρωταγωνιστή της πολιτικής ζωής.

Μια επανάσταση ξεσπάει όταν οι μάζες αποφασίσουν να δώσουν τέλος στις συνθήκες ύπαρξης που τους φαίνονται αφόρητες. Αυτή εκφράζει λοιπόν μια βαριά κρίση μιας δοσμένης κοινωνίας. Αυτή η κρίση βυθίζει τις ρίζες της μέσα σε μια κρίση των εξουσιαστικών δομών. Εκφράζει επίσης την απώλεια νομιμοποίησης των κυβερνώντων, και την απώλεια της υπομονής πλατιών λαϊκών στρωμάτων.

Οι επαναστάσεις είναι, μακροπρόθεσμα, αναπόφευκτες –είναι οι πραγματικές ατμομηχανές της ιστορίας- επειδή μια ταξική εξουσία δεν μπορεί να εξαλειφθεί μέσω μεταρρυθμίσεων. Αυτές μπορούν το πολύ να την απαλύνουν αλλά όχι να την εξαλείψουν. Η δουλεία δεν καταργήθηκε με μεταρρυθμίσεις. Η απολυταρχική μοναρχία δεν καταργήθηκε με μεταρρυθμίσεις. Χρειάστηκαν επαναστάσεις για να τις εξαλείψουν.

Το ίδιο και με το καπιταλιστικό καθεστώς –τη μισθωτή εξάρτηση της τεράστιας πλειοψηφίας των συμπολιτών μας- που δεν θα μπορέσει να καταργηθεί λίγο λίγο. Η μάζα των μισθωτών δεν μπορεί να πετύχει λίγο λίγο την ελεύθερη πρόσβαση στα μέσα παραγωγής και επιβίωσης. Για να γίνει αυτό, πρέπει να καταργηθεί η ιδιωτική ιδιοκτησία των εργοστασίων και των τραπεζών. Πρέπει να επιτραπεί στους ελεύθερα συνεταιρισμένους εργαζόμενους να σχεδιάσουν την οικονομία για να εξασφαλίσουν την πλήρη απασχόληση και την αξιοπρεπή κατανάλωση σε όλες και όλους, με προστασία ενάντια σε κάθε επίπτωση του ανταγωνισμού ή σε διακύμανση της συγκυρίας, καθώς και τη ριζική μείωση της εβδομάδας εργασίας, ώστε να μπορούν όλες και όλοι να διαχειρίζονται τις υποθέσεις τους, στην οικονομία, στο Κράτος και στη κοινωνία.

Αν θεωρήσουμε ότι ο καπιταλισμός είναι βλαπτικός και ότι, παρά τις αναμφισβήτητες επιτυχίες του, προκαλεί περιοδικά όλο και πιο μεγάλες καταστροφές –πολέμους, οικονομικές κρίσεις, φασισμό, οικολογικές καταστροφές- αν θεωρήσουμε ότι αυτή η βλαπτικότητα πρέπει να εξαλειφθεί ώστε να εξασφαλισθεί η διαρκής ευημερία όλων προκειμένου να αποφευχθεί η επιστροφή της ανθρωπότητας στη βαρβαρότητα, ή ακόμα και η ίδια η εξαφάνιση του ανθρώπινου είδους, τότε πρέπει να ευχόμαστε την επανάσταση και να κάνουμε υπομονετικά τα πάντα για να την κάνουμε να είναι νικηφόρα. Δεν υπάρχει άλλο μέσο για να τελειώνουμε με το καπιταλιστικό καθεστώς.

Όμως, το ζήτημα δεν είναι μόνο, ή κατά προτεραιότητα, αν την επιθυμούμε ή επιλέγουμε να την κάνουμε. Οι επαναστάτες δεν είναι ούτε ρομαντικοί ούτε δογματικοί που πούλησαν την ψυχή τους σε ένα προκατασκευασμένο πολιτικό σχέδιο. Μια προσεκτική μελέτη της ιστορίας αποδεικνύει ότι οι επαναστάσεις είναι αναμφισβήτητα γεγονότα, ότι συμβαίνουν περιοδικά, ανεξάρτητα από την επιθυμία των επαναστατών ή την έχθρα των αντεπαναστατών. Πολυάριθμες είναι οι επαναστάσεις που έγιναν από τις αρχές της σύγχρονης εποχής, στο 16ο αιώνα. Η πρώτη ξέσπασε εξάλλου στην περιοχή μας. Με μια μόνον εξαίρεση (την Ιαπωνία), όλα τα σημαντικά Κράτη που υπάρχουν σήμερα είναι προϊόντα μιας ή πολλών επαναστάσεων.

Στον 20ο αιώνα, έγιναν τουλάχιστον μια τριανταριά επαναστάσεις, όχι όλες νικηφόρες είναι

αλήθεια. Σήμερα, διεξάγονται επαναστάσεις σε δυο χώρες της Κεντρικής Αμερικής, στη Νικαράγουα και στο Σαλβαδόρ. Πολλές άλλες χώρες είναι στο χείλος της επανάστασης (αυτό που οι μαρξιστές αποκαλούν προεπαναστατική κατάσταση).

Δεν είναι αλήθεια ότι οι επαναστάσεις είναι κατά βάθος ανώφελες, και ότι η ιστορία κυριαρχείται από τον κανόνα: «Όσο πιο πολύ αλλάζει, τόσο περισσότερο μένει το ίδιο». Οι επαναστάσεις των δυο περασμένων αιώνων μετέβαλαν ουσιαστικά την κοινωνική και πολιτική κατάσταση κάθε χώρας όπου θριάμβευσαν. Επέτρεψαν να γίνει κολοσσιαία πρόοδος. Να αρνηθείς αυτή τη πρόοδο σημαίνει ότι αρνείσαι το προφανές. Μπορούμε να την μετρήσουμε με απλά και ξεκάθαρα λόγια: αύξηση της υλικής παραγωγής, άνοδος του επιπέδου διαβίωσης, ανάπτυξη του πολιτισμού, αύξηση των πολιτικών ελευθεριών και των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Είναι αλήθεια ότι αυτό το κεκτημένο είναι γενικά κατώτερο των ελπίδων εκείνων που μετέχουν στις επαναστάσεις, και των υποσχέσεων των ηγετών τους. Ωστόσο είναι πολύ χειροπιαστό αν συγκρίνουμε την κατάσταση που διαμορφώθηκε όταν σταθεροποιήθηκαν οι επαναστατικές κατακτήσεις με τη κατάσταση που υπήρχε υπό το παλιό καθεστώς.

Γιατί ξεσπούν επαναστάσεις;

Οι αντίπαλοι της επανάστασης ισχυρίζονται ότι αυτή κοστίζει τάχα πολύ ακριβά, ότι το τίμημά της σε ζωές και ανθρώπινα δεινά είναι τάχα πολύ υψηλό. Για να προσφεύγεις σε παρόμοια επιχειρήματα θα πρέπει να είσαι τυφλός από το δεξί σου μάτι, δηλαδή να ξεχνάς –ή να κάνεις πως ξεχνάς- τις ζωές που χάθηκαν και τα ανθρώπινα δεινά που προκάλεσε το καθεστώς που υπήρχε πριν την επανάσταση.

Ας πάρουμε ένα παράδειγμα του 20ου αιώνα. Πολλοί ιδεολόγοι αντίθετοι στην επανάσταση, συμπεριλαμβανομένων και σοσιαλδημοκρατών, αναφέρονται στις απώλειες που προκάλεσαν η ρώσικη και η κινέζικη επανάσταση, χωρίς καν να ξεχωρίζουν εκείνες που προκάλεσαν οι ίδιες οι επαναστάσεις, από τις απώλειες που προκάλεσαν οι αντεπαναστάσεις. Όμως, δεν «υπολογίζουν» τις απώλειες που προκάλεσαν οι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι και οι αποικιακοί

πόλεμοι που προκλήθηκαν από το καπιταλιστικό σύστημα το οποίο, όπως έλεγε ο Ζωρές, φέρνει τον πόλεμο όπως το σύννεφο τη βροχή. Αυτά τα εκατομμύρια νεκρών θεωρούνται προϊόντα της μοίρας, ή ακόμα και «φυσιολογικά» φαινόμενα. Μόνον η επανάσταση θεωρείται «απάνθρωπη».

Εξάλλου, ισχυρίζονται οι πολέμιοι των επαναστάσεων, θα μπορούσαμε να πετύχουμε την ίδια πρόοδο που πέτυχε τελικά η επανάσταση, πηγαίνοντας πιο μαλακά, με διαδοχικές μεταρρυθμίσεις, χωρίς να βιαζόμαστε. Όπως το λέει ο νέος ύμνος της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας που αντικατέστησε τη «Διεθνή»: σταγόνα με σταγόνα θα σκάψουμε τη πέτρα (ίσως το έτος 3.000); Μόνο που το πρόβλημα είναι πως οι επαναστάσεις δεν ξεσπούν από τους κακούς επαναστάτες. Ξεσπούν σαν αληθινές δυνάμεις της φύσης, όταν οι οικονομικές, κοινωνικές και (ή) πολιτικές αντιφάσεις βαθαίνουν και γίνονται ανεξέλεγκτες από τους κατόχους της εξουσίας. Είναι για αυτό τον ίδιο λόγο, που επανάσταση και αντεπανάσταση βρίσκονται τις περισσότερες φορές αντιμέτωπες πρόσωπο με πρόσωπο, εξαιτίας αυτών των αντιφάσεων. Εκείνοι που αρνούνται να υποστηρίξουν και να ολοκληρώσουν την επανάσταση, ευνοούν αντικειμενικά, ή ενισχύουν συνειδητά, την αντεπανάσταση.

Υπάρχει και πάλι ένα ιδιαίτερα θλιβερό παράδειγμα στην ιστορία του 20ου αιώνα. Το Νοέμβρη του 1918, ξέσπασε στη Γερμανία μια ρωμαλέα επανάσταση. Σχεδόν σε όλες τις πόλεις, οι εργάτες πήραν την εξουσία, ανατρέποντας τις γερασμένες δομές της Αυτοκρατορίας του Βίλχελμ Β’. Με πρόσχημα την «επιβολή της τάξης» και της «νόμιμης πορείας προς τη κοινωνικοποίηση» μέσω των βουλευτικών εκλογών, η σοσιαλδημοκρατική δεξιά διατήρησε τα υπολείμματα του αυτοκρατορικού στρατού. Στηρίχτηκε πάνω του για να αφοπλίσει τους εργάτες και να διαλύσει τις εξουσίες των εργατικών συμβουλίων –και ειρήσθω εν παρόδω, με τίμημα πολλές δεκάδες χιλιάδες νεκρούς. Επέτρεψε τη δημιουργία προ-φασιστικών παραστρατιωτικών σωμάτων, που αποτέλεσαν τους πυρήνες των μελλοντικών SA και SS. Με αυτό τον τρόπο προετοίμασε το έδαφος για το θρίαμβο της αιματηρής αντεπανάστασης: την κατάληψη της εξουσίας από τον Χίτλερ το 1933.

Μια νικηφόρα σοσιαλιστική επανάσταση το 1918 θα είχε γλυτώσει τη Γερμανία και την Ευρώπη από τους δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς που προκάλεσαν οι ναζιστές και ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος, με ένα τίμημα σε ανθρώπινες ζωές απείρως μικρότερο. Είμαστε επαναστάτες επειδή, πριν από όλα, κατανοούμε αυτή την ιστορική επιλογή.

Είμαστε βαθύτατα πεπεισμένοι ότι το καπιταλιστικό καθεστώς έχει μπει σε παρακμή, ότι οι νέες βελτιώσεις της υλικής ευημερίας που πετυχαίνει κατά διαστήματα αντισταθμίζονται

από ένα όλο και πιο μεγάλο καταστροφικό κόστος. Είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτό το καθεστώς σπαράσσεται από αντιφάσεις όλο και πιο πολλαπλές, όλο και πιο ανεξέλεγκτες, ότι πλατιές μάζες εξεγείρονται περιοδικά ενάντια σε αυτό το καθεστώς μέσα από ισχυρά κινήματα που θα μπορούσαν να ανοίξουν το δρόμο της προόδου αν καταλήξουν στη νίκη, και ότι το καθήκον των σοσιαλιστών είναι να εξασφαλίσουν αυτή τη νίκη με τη κατάλληλη πολιτική γραμμή. Αν χαθεί η ευκαιρία, τότε αυξάνεται όλο και περισσότερο ο κίνδυνος να βυθιστεί το καπιταλιστικό καθεστώς μέσα σε καταστροφές χειρότερες από εκείνες που γνωρίσαμε στο παρελθόν.

Το επαναλαμβάνουμε: οι επαναστάσεις δεν «προκαλούνται» ούτε «πυροδοτούνται» τεχνητά από «συνωμότες», ή από «ανατρεπτικές ομάδες», ή ακόμα χειρότερα από «μυστηριώδεις εγκεφάλους». Τις ξεκινούν οι πλατιές μάζες σε καταστάσεις «καθεστωτικής κρίσης». Θυμίζουμε τη φόρμουλα του Λένιν, η αλήθεια της οποίας είναι προφανής υπό το φως της μελέτης: υπάρχει επαναστατική κατάσταση όταν οι από πάνω δεν μπορούν πια να κυβερνούν φυσιολογικά, και όταν οι από κάτω δεν αφήνονται πια να κυβερνώνται όπως πριν.

Κοινωνικές επαναστάσεις και πολιτικές επαναστάσεις

Αυτές οι γενικές παρατηρήσεις ισχύουν για όλες τις επαναστάσεις των δυο τελευταίων αιώνων. Επιβάλλεται όμως μια πρώτη διάκριση. Οι σάπιες δομές που σαρώνουν οι επαναστάσεις μπορούν να είναι βασικά οικονομικές και συνάμα πολιτικές. Μπορούν όμως να είναι μόνο πολιτικές. Στη πρώτη περίπτωση πρόκειται για κοινωνικές επαναστάσεις. Στη δεύτερη περίπτωση, πρόκειται για πολιτικές επαναστάσεις.

Οι κοινωνικές επαναστάσεις ανατρέπουν την εξουσία μιας κοινωνικής τάξης και την αντικαθιστούν με την εξουσία μιας άλλης τάξης. Αλλάζουν το οικονομικό καθεστώς. Υποκαθιστούν ένα τρόπο παραγωγής που φρενάρει όλο και περισσότερο την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων με ένα άλλο ανώτερο τρόπο παραγωγής (ή τουλάχιστον με τις

απαραίτητες προϋποθέσεις για την εγκαθίδρυση αυτού του ανώτερου τρόπου παραγωγής).

Οι πολιτικές επαναστάσεις διατηρούν το οικονομικό καθεστώς, τον υπάρχοντα τρόπο παραγωγής. Και μάλλον το ενισχύουν (ή τουλάχιστον τις περισσότερες φορές). Αντικαθιστούν λοιπόν την εξουσία μιας φράξιας της τάξης, που είχε γίνει φρένο στην ιστορική πρόοδο, με την εξουσία μιας άλλης φράξιας της ίδιας τάξης.

Έτσι, η Γαλλική Επανάσταση του 1789 ήταν μια κοινωνική επανάσταση που αντικατέστησε την εξουσία της απολυταρχικής μοναρχίας, της αριστοκρατίας και του συμμάχου της που ήταν η εκκλησιαστική ιεραρχία, με την εξουσία της αστικής τάξης, που επέτρεψε την ανάπτυξη του βιομηχανικού καπιταλισμού. Αντίθετα, οι γαλλικές επαναστάσεις του 1830 και του 1848 δεν ήταν κοινωνικές αλλά πολιτικές επαναστάσεις. Καμιά νέα τάξη δεν αντικατέστησε την αστική τάξη ως συνέπεια της νίκης αυτών των επαναστάσεων. Κανένα άλλο οικονομικό καθεστώς δεν αντικατέστησε το καπιταλιστικό καθεστώς. Όμως, στο εσωτερικό της αστικής τάξης, η εξουσία πέρασε διαδοχικά από την αστική τάξη της γης στην τραπεζική αστική τάξη, και κατόπιν από την τραπεζική αστική τάξη στη βιομηχανική αστική τάξη.

Παράλληλα, κοινωνικές αντεπαναστάσεις κάνουν την κοινωνία να οπισθοδρομεί από ένα οικονομικό καθεστώς εγκαθιδρυμένο χάρη σε μια επανάσταση σε ένα προγενέστερο οικονομικό καθεστώς. Υπήρξαν κάποιες τέτοιες κοινωνικές αντεπαναστάσεις στα τελευταία 200 χρόνια. Η παλινόρθωση του καπιταλισμού στην ΕΣΣΔ ή στη Κίνα θα ήταν μια τέτοια κοινωνική αντεπανάσταση. Δεν έχει συμβεί (δεν λέμε ότι δεν θα μπορούσε να συμβεί. Οι ναζιστές προσπάθησαν να το κάνουν στις περιοχές που είχαν κατακτήσει το 1941-1943).

Οι πολιτικές αντεπαναστάσεις κάνουν να χάνουν την εξουσία οι πιο ριζοσπαστικές, οι πιο προοδευτικές φράξιες της κυρίαρχης τάξης και των συμμάχων της, προς όφελος των πιο συντηρητικών φραξιών. Μπορούν να προκαλέσουν πολλές οπισθοδρομήσεις, όχι μόνο στο πολιτικό αλλά και στο οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο. Όμως, δεν ανατρέπουν το βασικό οικονομικό καθεστώς. Έτσι, η 9η του Θερμιδώρ –όταν ανατράπηκε η εξουσία των Ιακωβίνων στη Γαλλία- εγκαινίασε μια σειρά διαδοχικών πολιτικών αντεπαναστάσεων που κυριάρχησαν στην πολιτική σκηνή για 35 χρόνια. Γνωρίσαμε διαδοχικά την εξουσία των Θερμιδωριανών (το Διευθυντήριο), εκείνη του Ναπολέοντα Βοναπάρτη (την Υπατεία, και κατόπιν την Αυτοκρατορία), την παλινόρθωση της μοναρχίας των Βουρβόνων. Όμως, δεν υπήρξε ούτε ίχνος επιστροφής στο παλιό μισο-φεουδαρχικό Καθεστώς. Ο καπιταλισμός συνέχισε να αναπτύσσεται. Αυτό προκάλεσε εξάλλου μακροπρόθεσμα νέες πολιτικές επαναστάσεις.

Η βέλγικη επανάσταση του 1830 ήταν κι αυτή μια πολιτική και όχι κοινωνική επανάσταση. Ο καπιταλισμός είχε ήδη εγκαθιδρυθεί στη χώρα μας πριν από το Σεπτέμβρη του 1830. Ήταν η πολιτική εξουσία που πέρασε από μια φράξια της κυρίαρχης τάξης (την ολλανδική της Οράγγης) σε μιαν άλλη φράξια. Κάτι ανάλογο συνέβη μετά από τη νίκη της Οκτωβριανής Επανάστασης στη Ρωσία, όταν έγινε μια πολιτική αντεπανάσταση, ένας Θερμιδώρ που, στη διάρκεια της αιματηρής σταλινικής δικτατορίας, οδήγησε στο θρίαμβο της αντίδρασης, στην οπισθοδρόμηση στους περισσότερους τομείς της κοινωνικής ζωής. Η πολιτική εξουσία της εργατικής τάξης και ενός αυθεντικά εργατικού κόμματος πέρασε στα χέρια μιας σφετερίστριας και παρασιτικής προνομιούχας γραφειοκρατίας. Θα χρειαστεί μια νέα πολιτική επανάσταση για να αποκαταστήσει μια αυθεντική εξουσία των σοβιέτ, μια αυθεντική διαχείριση της οικονομίας από τους εργαζόμενους, μια αυθεντική σοσιαλιστική δημοκρατία.

Αστικές και προλεταριακές επαναστάσεις

Επιβάλλεται και μια άλλη διάκριση δίπλα σε εκείνη μεταξύ κοινωνικών και πολιτικών επαναστάσεων: η διάκριση μεταξύ αστικής επανάστασης και προλεταριακής (σοσιαλιστικής) επανάστασης. Μια αστική επανάσταση αντικαθιστά την εξουσία της αριστοκρατίας των γαιοκτημόνων και της Αυλής με την εξουσία του Κεφαλαίου. Επιτρέπει ανάπτυξη της καπιταλιστικής βιομηχανίας. Αντιπροσωπεύει μια αναμφισβήτητη πρόοδο σε σχέση με τη φεουδαρχία, αλλά μια πρόοδο που οι μισθωτοί πλήρωσαν και πληρώνουν πάντα με αμείλικτη εκμετάλλευση και ανασφάλεια.

Η προλεταριακή (σοσιαλιστική) επανάσταση σημαίνει τη κατάργηση της εξουσίας του Κεφαλαίου, στην αρχή στο επίπεδο του Κράτους (και ειδικά την εξάλειψη του κατασταλτικού του μηχανισμού), και κατόπιν πολύ γρήγορα στις βιομηχανικές χώρες, στο επίπεδο της οικονομίας. Έτσι αρχίζει η προσπάθεια για να οικοδομηθεί μια νέα κοινωνία, η σοσιαλιστική κοινωνία χωρίς τάξεις, στην οποία οι παραγωγοί και οι πολίτες αποφασίζουν ελεύθερα για τη μοίρα τους διαχειριζόμενοι οι ίδιοι (και οι ίδιες) την οικονομία και το Κράτος.

Η αστική τάξη έπαιξε επαναστατικό ρόλο στο 16ο, 17ο και 18ο αιώνα. Μάλιστα,

πυροδότησε μεγάλες επαναστάσεις, στηριγμένη στις λαϊκές μάζες. Η γαλλική επανάσταση του 1789 αποτέλεσε τόσο το απόγειο αυτού του επαναστατικού ρόλου της αστικής τάξης όσο και την αρχή της αναστροφής του. Πράγματι, παράλληλα με την ανάπτυξη του καπιταλισμού, και κυρίως μετά τη βιομηχανική επανάσταση στα τέλη του 18ου αιώνα, μια νέα τάξη κάνει την εμφάνισή της στο ιστορικό προσκήνιο: καταρχήν, η «τέταρτη τάξη» ή προ-προλεταριάτο, κατόπιν η βιομηχανική εργατική τάξη, και κατόπιν η τάξη των μισθωτών με την ευρύτερη έννοια του όρου.

Όσο περισσότερο αργούν να ξεσπάσουν οι αστικές επαναστάσεις, τόσο ισχυρότερη γίνεται αυτή η εργατική τάξη όταν αυτές τελικά ξεσπούν, και τόσο περισσότερο είναι η αστική τάξη αναγκασμένη να πολεμάει κυριολεκτικά σε δυο μέτωπα: ενάντια στις δυνάμεις του παλιού καθεστώτος από τη μια, και ενάντια στο ανερχόμενο προλεταριάτο από την άλλη.

Ήδη στη διάρκεια της γαλλικής επανάστασης του 1789, αυτό συνέβη περισσότερο από ό,τι στη διάρκεια της αγγλικής επανάστασης το 17ο αιώνα. Το 1848 στη Γερμανία, στην Ιταλία και κυρίως στη Γαλλία, αυτό συνέβη ακόμα περισσότερο από ό,τι το 1789. Στη Ρωσία το 1905 και το 1917, στην Κίνα το 1925-27, και από το 1937-1946 και μετά, αυτό ήταν ακόμα περισσότερο αλήθεια από ό,τι το 1848. Όσο περισσότερο αναπτυγμένο είναι το προλεταριάτο, τόσο περισσότερο αρχίζει η αστική τάξη να φοβάται την επανάσταση, ακόμα και όταν δεν είναι ακόμα στην εξουσία. Φοβάται όλο και περισσότερο –και δίκαια εξάλλου- μήπως οι λεγόμενες λαϊκές τάξεις συνδυάσουν την πάλη για τη κατάκτηση των δημοκρατικών ελευθεριών -για τη κατάκτηση της γης από τους αγρότες, για τα εθνικά τους δικαιώματα- με μια αντικαπιταλιστική λύση.

Σε αυτές τις συνθήκες, η αστική τάξη δεν είναι πια ικανή να φέρει την επανάσταση μέχρι τη νίκη. Καταλήγει περνώντας στο στρατόπεδο της αντεπανάστασης. Μόνο μια μη αστική ηγεσία της επανάστασης (ιακωβίνικη-μικροαστική το 1789-1793, προλεταριακή από το 1848 και μετά) μπορεί να οδηγήσει στη νίκη της επανάστασης. Αυτή γίνεται από εκεί και πέρα μια «διαρκής επανάσταση». Περνάει, χωρίς διακοπή και χωρίς ενδιάμεση φάση, από τη κατάκτηση της εξουσίας από την εργατική τάξη, που πραγματοποιεί εθνικο-δημοκρατικά καθήκοντα, στην αρχή της πραγματοποίησης αντικαπιταλιστικών, σοσιαλιστικών καθηκόντων.

Οι επαναστάσεις που έγιναν από το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και μετά δεν μπόρεσαν να νικήσουν χωρίς αυτή τη κατάκτηση της εξουσίας από την εργατική τάξη, που συμμαχούσε με άλλες λαϊκές τάξεις. Όμως, σημαδεύονται από ιδιαίτερες καταστάσεις σε διαφορετικά μέρη του κόσμου, που καθορίζονται από διαφορετικά στρατηγικά καθήκοντα προς επίλυση.

Αυτά αντιστοιχούν στα διαφορετικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενες μάζες στις χώρες τις επιλεγόμενες του Τρίτου κόσμου, στις επονομαζόμενες «σοσιαλιστικές» χώρες, και στις βιομηχανικές καπιταλιστικές μητροπόλεις (ιμπεριαλιστικές χώρες). Να γιατί η Τέταρτη Διεθνής χρησιμοποιεί σχετικά με αυτό την φόρμουλα των «τριών τομέων της παγκόσμιας επανάστασης».

Όμως, αυτό που κάνει να υπάρχει ενότητα μεταξύ αυτών των τριών τομέων, είναι το γεγονός ότι, σε καθένα από αυτούς, είναι το προλεταριάτο, η τάξη των μισθωτών, που αποτελεί το μόνο αποτελεσματικό επαναστατικό υποκείμενο, το μόνο που διαθέτει, τουλάχιστον εν δυνάμει, τη δύναμη για να παραλύσει την οικονομική και πολιτική εξουσία του Κεφαλαίου, για να αντικαταστήσει την αταξία που βασίζεται στην καταπίεση και στην εκμετάλλευση με την ελεύθερη τάξη της ισότητας.

Βέβαια, αυτή η τάξη δεν είναι μόνιμα κινητοποιημένη, ούτε κυρίως πάντα κινητοποιημένη με επαναστατικό τρόπο. Είναι για αυτό εξάλλου που οι επαναστατικές εκρήξεις δεν ξεσπούν η μια μετά την άλλη. Ωστόσο, είναι μόνον όταν συμβαίνουν αυτές οι εκρήξεις δράσης των εξεγερμένων μαζών που μπορούν να καθαριστούν στην εντέλεια οι στάβλοι του Αυγεία του παλιού κόσμου, που είναι γεμάτοι όχι μόνο με σκουπίδια αλλά και με δυναμίτη που απειλεί να τινάξει στον αέρα τον πλανήτη μας. Το αν αυτό θα συμβεί πραγματικά, εξαρτάται από τη καταλληλότητα της συνείδησης και της επαναστατικής καθοδήγησης του προλεταριάτου.

Είναι επειδή πιστεύουμε ότι μακροπρόθεσμα αυτές οι επαναστατικές εκρήξεις σίγουρα θα συμβούν που πρέπει από σήμερα να προετοιμάσουμε τη νίκη τους –που δεν είναι διόλου εύκολη- οικοδομώντας από σήμερα κιόλας ένα επαναστατικό Κόμμα και μια επαναστατική Διεθνή.

Σε τελική ανάλυση, η σοσιαλιστική επανάσταση που πραγματοποιείται με τη κινητοποίηση, τη γενικευμένη δράση και αυτοοργάνωση των εργαζόμενων μαζών, θα επιβεβαιώσει την παλιά παρακαταθήκη που άφησε ο Μαρξ στο εργατικό κίνημα ήδη από την Πρώτη Διεθνή: «Η χειραφέτηση των εργαζομένων θα είναι έργο των ίδιων των εργαζομένων».

***Δημοσιεύθηκε στην La Gauche, στις 10 Ιανουαρίου 1989**

Μετάφραση: Γιώργος Μητραλιάς

Πηγή: contra-xreos.gr